فصلنامه پژوهشهای اقتصادی ـ سال نهم ـ شماره سوم ـ پاییز ۱۳۸۸ ـ صفحات ۱۴۹-۱۳۹

تأثیر مالیات وصادرات براشتغال بخش کشاورزی ایران

هاجر اثنی عشری[۱]
علیرضا کرباسی[۲]

تاریخ دریافت: ۸۷/۴/۱۰ **تاریخ پذیرش:** ۸۷/۱۲/۱۸

چکیده

بخش کشاورزی، یکی از بخشهای مهم اقتصاد کشوراست که تأمین کننده سهم مهمی ازتولیدناخالص داخلی، اشتغال، نیازهای غذایی، صادرات غیرنفتی و نیازصنایع به محصولات کشاورزی است.

اشتغال و میزان آن، مانند هر متغیراقتصادی واجتماعی، تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار می گیرد که از آن جمله می توان به میزان تولید، سرمایه گذاری، سطح دستمزدها، صادرات ومالیات اشاره کرد. با تغییر هر متغیر، میزان اشتغال به طور مستقیم و یاغیرمستقیم تحت تأثیر آن قرار می گیرد وسطح اشتغال وبیکاری تعیین می‌شود.

این مطالعه تأثیر متغیرهای کلان، مالیات وصادرات بر اشتغال بخش کشاورزی را در سالهای ۸۴-۱۳۵۸ با استفاده از مدل خودتوضیح برداری با وقفه های گسترده مورد تجزیه وتحلیل قرار داده است.

نتایج نشان می دهدکه مالیات مستقیم، تأثیر معنی دار ومعکوس و صادرات اثرمستقیم براشتغال دارد.

واژگان کلیدی : مالیات مستقیم ، صادرات، اشتغال، مدل خودتوضیح برداری با وقفه های گسترده.

طبقه بندی JEL: Q10, Q17, C22

---

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه زابل. شماره تماس ۰۹۱۵۱۴۲۴۴۱۴
۲. دانشیار گروه اقتصاد کشاورزی دانشگاه زابل. شماره تماس:۰۹۱۳۱۹۶۸۴۹۴

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]

مقدمه

مالیات و صادرات، جزئی از متغیرهای کلان اقتصادی هستند که تغییر در آنها تأثیر بسزایی در بازار کار دارند. کاهش مالیات در بخش سیاستهای انبساطی مالی، باعث افزایش تقاضا وقیمتها شـده ودر نتیجه دستمزدها واشتغال نیز افزایش می یابد(عظیمی، ۱۳۷۹).

مالیاتها به دلیل اثرهای تخصیص و توزیع، همواره موردتوجه نظریه پردازان اقتصادی بوده و بـه عنوان یکی ازعوامل سیاستگذاری دولت، در حقیقت، یکـی از ابزارهـای ایجـاد تغییردردرآمـددولت مورد توجه قراردارند(تقی پور،۱۳۷۸).

افزایش صادرات، باعث افزایش تقاضا شده و در نتیجه دستمزدها و اشتغال نیز افزایش می یابـد و با تشویق صادرات، تولیدات داخلی برای رشد و شکوفایی از طریق تجارت در رقابـت بـین المللـی صورت می‌گیرد و طبق این دیدگاه، تجارت آزاد از طریق منافع ایستا و پویا، در نهایت، باعث افزایش سطح تولیدات و رفاه اقتصادی می گردد(عظیمی ۱۳۷۹).

صادرات بخش کشاورزی، سهم قابل توجهی از صادرات غیر نفتی رابه خـود اختـصاص داده و از جایگاه درخور توجهی برخوردار بوده و در ایران صادرات بخش کشاورزی درطول دوره ۷۸-۱۳۴۱ به طور میانگین ۴۰درصد صادرات غیر نفتی کشور را تشکیل داده است (خلیلیان ۱۳۸۱).

بخش کشاورزی از نظر دارا بودن پتانسیل های توسعه قابل توجه نظیر میلیون ها هکتار اراضـی مستعد کشاورزی، امکان استفاده از میلیارد ها متر مکعب آب از منابع سطحی و زیر زمینی، قابلیت افزایش عملکرد محصولات زراعی و باغی، همچنین با توجه به نقش این بخش در اهداف استراتژیک همچون ایجاد امنیت غذایی، ایجاد اشتغال و توسعه صادرات غیر نفتی، از اهمیت بـالایی برخـوردار می باشد(فرجادی،۱۳۷۸).

عمده ترین فعالیتهای بخش کشاورزی را فعالیتهای زارعی و دامی تشکیل می‌دهـد، بـه همـین دلیل این زیربخش‌ها شاغلین بیشتری را به خود جذب کرده اند؛ به طوری که سهم زیربخش زراعت از کل شاغلین بخش کشاورزی در سال ۱۳۵۵ معادل ۶۴ درصد بوده است و بـا رونـدی بـسیارکند طی سالهای بعد این سهم کاهش یافته و به ۶۳ درصد در سال۱۳۸۰ رسیده و هیچ گاه کمتر از ۶۳ درصد نشده است. ازطرف دیگر به لحاظ قدرمطلق و تعداد، جمعیت شاغل درایـن گـروه طـی دوره ۱۳۸۰-۱۳۵۵تقریبـا" ۱/۱۵برابرشـده واز حـدود ۱/۸۹میلیـون نفربـا نـرخ رشدمتوسـط سـالیانه ۰/۵۹درصد به ۲/۱۷۷میلیون نفرافزایش یافته است. پس از این، زیربخش دامپروری از ۳۵/۱ درصد درسال ۱۳۵۵به ۳۵/۷ درصد درسال۱۳۶۵ رسیده است. سهم مذکور طی سـالهای بعـد بـا رونـدی نزولی کاهش یافته، به طوری که درسال۱۳۷۵به ۳۵/۳درصد تغییر یافت. اما دوباره این سهم به ۳۶ درصد درسال۱۳۸۰ افزایش یافت(فرجادی، ۱۳۷۸).

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]

در زمینه اشتغال، مالیات وصادرات در داخل وخارج کشور نیز مطالعاتی انجام شده که بـه ذکـر چند مورد در ذیل پرداخته می شود.

فتاس و مای هف، در تحقیقی به بررسی اثرات پویـایی سیاسـت مـالی برمتغیرهـای مـصرف و اشتغال پرداخته که از مدلهای کلاسیک تعادل عمومی برای این بررسی استفاده شده و با نتـایج بـه دست آمده از مدل خود توضیح برداری توزیعی نیمه ساختاری (VARs) مقایسه کرده انـد. نتـایج به دست آمده از این تحقیق نشان دهنده واکنش قوی متغیرهای مورد مطالعه بـه شـوک سیاسـت مالی است. افزایش مخارج دولت، افزایش پایدار درتولید به همراه مصرف وسرمایه گـذاری ونیـز افـزایش دستمزد و افزایش اشتغال بخش خصوصی رادرپی خواهد داشت (Fatas & Mihov, 2000). تنسونی و همکار، تأثیر تغییر تکنولوژی وتجارت را روی اشتغال بررسی کرده و ثابت شد که افـزایش تجـارت، تـأثیر معنی دار و مثبت و افزایش تکنولوژی نیز تأثیر معنی‌دار و معکوسی برروی اشتغال داشته‌اند. آنها بیان کردند افزایش تکنولوژی باعث افزایش دستمزدها خواهد شد (Tancioni & Simonetti, 2000).

یوان و ونلی، در تحقیقی، اثرات پویای شوکهای مخارج دولت براشتغال وساعتهای کاری کـارگر وتولید رادرقالب مدل تعادل عمومی تصادفی ومدلهای VARچنـد متغیـره بررسـی کردنـد. بـرای تخمین مدل تعادل عمومی ازروش تعمیم یافته گشتاوری استفاده شده است. آمارهای مورد استفاده در این تحقیق، داده های سری زمانی فصلی تعدیل شده۱۹۴۸:۱تا ۱۹۹۳:۴به قیمتهای ثابـت سـال۱۹۸۷ است. مدلهای VARو مدلهای چندگانه نشان دادکه اخلال مـوقتی درمخـارج دولـت، هـم سـاعت کـاری هرکارگر و هم تولید را افزایش می دهد. نتایج نهایی این تحقیق نشانگر این واقعیت بودکه هردو مدل مـورد استفاده دراین تحقیق جواب‌های مشابهی دارد (Yuan & Wenly, 2000). گرینوی وهمکـارانش، بـه بررسی تأثیرتجارت روی اشتغال در ایالت کینگدوم پرداختند و نشان دادند که افزایش تجارت اعـم از واردات وصادرات باعث کاهش تقاضای نیروی کار می شود. آنها نشان دادندکه پتانسیل جایگزینی کارگران خارجی به جای داخلی، کشش دستمزد تـابع تقاضـای نیـروی کـار را افـزایش مـی دهـد (Greenaway etal., 2000). فیشر.اچین بائوم، اثرات شوک برونزای مخارج دولـت بـر اشـتغال، مخارج مصرفی، تولید، سرمایه گذاری ودستمزدهای واقعـی را مـورد بررسـی قـرار داد. نتـایج ایـن مطالعه نشان داد که بعداز یک شوک مثبت مخارج دولت، افزایش قابل ملاحظه ای در هزینه هـای دفاعی، تولید کل و اشتغال به وجود آمد و مصرف در گروه کالاهای بادوام، همچنـین دسـتمزدهای واقعی نیز دراثر شوک مخارج دولت، کاهش یافته است (Fisher & Mjonoas, 1998).

خلیلیان (۱۳۸۲)، به بررسی نقش سرمایه گذاری دراشتغال بخش کشاورزی با اسـتفاده ازمـدل *VAR* پرداخت. هدف از آن تحقیق تعیین تأثیر سرمایه‌گذاری بر ایجاد اشتغال در بخش کـشاورزی بوده و بر اساس "رهیافت تقاضای نیروی کار" انجام گرفته و در آن فرض شده که اشتغال به سـبب

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]

نامحدود بودن عرضه نیروی کار، معادل با تقاضای نیروی کار است. برای انجام این تحقیق از تحلیل سریهای زمانی استفاده شده و متغیر اشتغال تابعی از سرمایه‌گذاری، ارزش افزوده و دستمزد نیروی کار در نظر گرفته شده است. نتایج حاصله نشان می دهد که متغیرهادارای شرایط آزمون همگرایی هستند و در بین آنها یک بردار همگرایی یا رابطه بلندمدت وجود دارد. نتایج رابطه‌ای مثبت بین سرمایه‌گذاری و اشتغال در بخش کشاورزی را نشان می دهد.

زاینده رودی (۱۳۸۰)، به بررسی تأثیر مالیات بر عرضه نیروی کارپرداخت. با توجه به ابهامی که از لحاظ نظری در مورد تأثیر مالیات روی عرضه نیروی کار وجود دارد، نتایج به دست آمده از بررسی بازارهای کارخاص، بیانگر این بود که مالیات از طریق تغییر در نرخ دستمزد خالص، تاثیر مثبتی روی ساعات کاری می‌گذارد. به بیان دیگر، با افزایش مالیات (کاهش نرخ دستمزد خالص)، ساعت کاری نیز کاهش پیدا می‌کند ولی درجه حساسیت گروه‌های درآمدی مورد نظر متفاوت است. کششهای به دست آمده برای گروه‌های درآمدی موردنظر در بازار کارخاص، برای نرخ دستمزد و درآمدهای متفرقه می‌تواند دستاوردهای زیادی برای اصلاحات در نظام مالیاتی و پژوهشی آینده به همراه داشته باشد. به بیان دیگر، با توجه به حساسیت ساعات کاری در بازارهای کارخاص نسبت به نرخهای مالیاتی این مساله، ضرورت کاهش نرخهای مالیاتی برای تخصیص مؤثرتر نیروی کار و افزایش درآمدهای مالیاتی را به خوبی نشان داد.

جعفری صمیمی(۱۳۸۰)، به بررسی اثرمالیات بررشد اقتصادی ایران پرداخت. هدف اصلی مقاله وی، بررسی اثر مالیات بررشد اقتصادی با تأکید برنظریه رشد درونزا می‌باشد. این مدل نشان می دهدکه درچارچوب مدلهای نظری رشد درونزا، اثرمالیات بر رشد اقتصادی مبهم می باشد. نتایج مقاله از لحاظ تجربی نشان داد که پارامترهای به کاررفته در مدل با توجه به سری زمانی بودن آن نشان دهنده ضعیف بودن اثر رشد مالیات بررشد اقتصادی می باشد.

برادران شرکاء(۱۳۷۷)، اثرات صادرات بررشد بخشهای اقتصادی ایران رابررسی کرد. تکنیک مورد استفاده جهت تبیین روابط فوق، آزمون علیت گرانجر و استفاده از مدل رشد گرشان فدر می باشد. نتایج حاصل از بررسیها نشان دادکه یک رابطه یک طرفه از جانب رشد صادرات به طرف رشد اقتصادی (GDP) وجود دارد ودر سه بخش کشاورزی، صنعت و خدمات نتایجی حاصل شد، به طوری که بخش کشاورزی، رشد صادرات و صادرات غیرنفتی، اثری معنی دار بر رشد این بخش نداشته و فقط رشد صادرات خود این بخش، منجر به رشد بخش کشاورزی گردیده است. در مقابل، دوبخش دیگر یعنی صنعت و خدمات تحت تأثیر رشد کل صادرات، صادرات غیرنفتی و رشد صادرات بخشی بوده‌اند و هر سه عامل یاد شده، اثر مثبت و معنی‌داری بر رشد این بخشها داشته‌اند.

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]

در این رابطه، بخش خدمات بیشتر از دو بخش دیگر، از اثرات جانبی حاصل از صادرات منتفع شده و از این رو تحقیق حاضر به دنبال اثرمالیات وصادرات براشتغال بخش کشاورزی است.

داده‌ها و روشها

در این مطالعه، تأثیر متغیر های صادرات ومالیات مستقیم بر اشتغال از طریق نرم افزار Microfit برای افق زمانی ۸۴-۱۳۵۸ بررسی و داده ها از منابع ونشریات مختلف و بانک مرکزی جمع آوری شده اند. روش مورد استفاده در مطالعه حاضر، الگوی خود توضیح با وقفه گسترده ($p,q_1,\ldots,p_2$) ARDL[1] می باشدکه توسط پسران و پسران (Pesaran & Pesaran, 1997) و پسران وشین (Pesaran & Shin, 1998) ارائه شده است:

$$\alpha(L,p)y_t = \alpha_0 + \sum_{i=1}^{k}\beta_i(L,q_i)x_{it} + u_t \qquad i=1,2,\ldots,k \tag{۱}$$

که در آن L عامل وقفه، α_0 عرض ازمبدأ، y_t متغیر وابسته است و برای L (عامل وقفه) می‌توان نوشت:

$$L^j y_t = y_{t-j} \tag{۲}$$

پس می‌توان چنین نوشت که:

$$\begin{aligned}\alpha(L,p) &= 1-\alpha_1 L^1 - \ldots - \alpha_p L^p \\ \beta_i(L,q_i) &= \beta_{io} + \beta_{i1}L + \beta_{i2}L^2 + \ldots + (\beta_{iqi}L_i^q)\end{aligned} \tag{۳}$$

برای استفاده از رهیافت الگوی خود توضیح با وقفه گسترده در مرحله اول، باید به بررسی وجود ارتباط بلندمدت بین متغیرها پرداخت که با استفاده از دو روش، وجود این رابطه را می توان بررسی نمود.

در روش اول رابطه بلندمدت بین متغیرها با استفاده از آمارهF که توسط پسران و همکاران (۱۹۹۶) ارائه شده است، بررسی می شود. آنها مقادیر بحرانی مناسب را متناظر با تعداد رگرسیون‌ها و اینکه مدل شامل عرض از مبدأ و روند است یا خیر، محاسبه نموده و دو گروه از مقادیر بحرانی را ارائه کرده اند: یکی براین اساس که تمام متغیرها پایا هستند و دیگر اینکه همگی ناپایا هستند.

اگر F محاسباتی درخارج این مرز قرار گیرد، یک تصمیم قطعی بدون نیاز به دانستن اینکه متغیرها I(0) یا I(1) باشند، گرفته می شود. اگر F محاسباتی فراتر از محدوده بالایی قرار گیرد، فرضیه صفرمبنی برعدم وجود رابطه بلندمدت رد شده و اگر پایین ترازمحدوده پایینی قرارگیرد، فرضیه صفر مذکور مبنی برعدم وجود رابطه بلندمدت پذیرفته می شود(تشکینی، ۱۳۸۴).

1. Auto Regressive Distributed Lag

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]

در روش دوم با استفاده از آماره t که توسط برنجی، دولادو و مستر ارائه شده است، رابطه بلندمدت بین متغیرها بررسی می شود، بدین ترتیب که در ابتدا رابطه (۳)را Microfit به صورت ols برای کلیه ترکیبات ممکن مقادیر $p=0.1,2,\ldots m$ و $q_i=0,1,2,0,$ و $i=1,2,\ldots,k$ یعنی به تعداد $(m+1)^{k+1}$ بار برآورد می شود.

پس از تعیین حداکثر تعداد وقفه ها(m)، برآورد درمحدوده زمانی $t=n$,$m+1$ صورت گرفته و به محقق این امکان داده می شود تا از بین $(m+1)^{k+1}$ رگرسیون برآورد شده، یکی را با توجه به یکی ازچهار ضابطه آکائیک (AIC) شوارتز بیزین (SBC) هنان کوئین (HQC) ویا R^{-2} انتخاب کند. فرضیه صفر بیانگر عدم وجود هم انباشتگی یارابطه بلندمدت است، چون شرط آنکه رابطه پویایی کوتاه مدت به سمت تعادل بلندمدت گرایش یابد، آن است که مجموع ضرایب کمتراز یک باشد.

برای انجام این آزمون، عدد یک از مجموع با وقفه متغیر وابسته کم شده و بر مجموع انحراف معیار ضرایب مذکور تقسیم می شود. اگر قدر مطلق t به دست آمده، از قدر مطلق مقادیر بحرانی ارائه شده توسط برنجی ودولادوو مستر (۱۹۹۲)بزرگ‌ترباشد، فرضیه صفر را رد کرده، وجود یک رابطه بلندمدت پذیرفته می شود که در این مطالعه، ازروش دوم برای بررسی وجود رابطه بلندمدت استفاده شد(تشکینی۱۳۸۴). در مرحله بعد، ضرایب مربوط به الگوی بلند مدت و خطای معیار جانبی مربوط به ضرایب بلند مدت براساس الگوی خود توضیح با وقفه گسترده که مبتنی بر تفسیر سه اصل به نام پویا، بلند مدت وتصحیح خطاست، مورد تجزیه وتحلیل قرار می گیرند (نوفرستی۱۳۷۸).

در این مطالعه متغیرهای به کار رفته عبارتند از:

LE= لگاریتم اشتغال بخش کشاورزی، LEX= لگاریتم صادرات بخش کشاورزی، LT= لگاریتم مالیات مستقیم، LGDP= لگاریتم تولید ناخالص داخلی و LB= لگاریتم نرخ بهره.

نتایج وبحث

قبل از بررسی رابطه بلند مدت، ایستایی متغیرها بررسی شد، و طبق نتایج حاصل شده، تمام متغیرها بجز نرخ ارز، تولید ناخالص داخلی با یک بار تفاضل‌گیری ایستا شدند و به عبارت دیگر، متغیرهای تولید ناخالص داخلی و نرخ ارز، هم انباشته از درجه صفر شدند. رابطه بلند مدت متغیرها با استفاده از روش آزمونt بررسی و از وجود رابطه بلندمدت متغیرها اطمینان حاصل شد. با انجام این آزمون، t محاسباتی برابر با ۳/۶۹ که چون از نظر قدرمطلق ازt متناظر با جدول برنجی و دولادو و مستر، یعنی درسطح۹۰درصد برابر با ۳/۶۴ بیشتر است، فرضیه صفر مبنی برعدم وجود رابطه بلندمدت رد و وجود آن پذیرفته می‌شود. نتایج تخمین معادله پویا در جدول (۱) آورده شده است (درجه تعیین شده در این مطالعه (۱،۳،۳،۳،۳) به دست آمد).

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]

جدول ۱. نتایج پویا (متغیر وابسته - اشتغال)

متغیر	ضرایب	خطای معیار	متغیر	ضرایب	خطای معیار
LE(-1)	-۱/۲۳۲۰	۰/۵۰۰۰۷	LE(-2)	-۰/۹۳۱۸	۰/۰۲۳۱۳۵
LE(-3)	-۰/۸۲۳۳	۰/۰۱۵۲۰۲	LEX	۰/۶۶۷۷۶	۰/۲۴۷۹۹
LEX(-1)	۰/۷۳۹۶۲	۰/۲۷۸۲۱	LEX(-2)	۰/۰۱۰۷۳۵	۰/۱۵۳۶۸
LEX(-3)	-۰/۸۴۴۷	۰/۳۳۲۴۲	LT	-۱/۷۷۱۰	۰/۷۷۹۹۱
LT(-1)	۱/۶۹۹۵	۰/۵۹۸۳۲	LT(-2)	۲/۵۵۶۶	۱/۴۹۰۴
LT(-3)	۱/۸۶۶۱	۰/۶۸۶۴	LGDP	۱۲/۹۲۹۷	۳/۸۶۶
LGDP(-1)	۰/۲۹۱۷	۱/۶۵۲۲	LGDP(-2)	-۲/۷۲۹۰	۳/۱۲۹
LGDP(-3)	۰/۳۶۷۵۱	۲/۰۶۰۶	LB	۰/۷۱۰۱۳	۰/۲۷۶۷۲
LB(-1)	-۱/۲۶۲۱	۰/۵۶۶۲۶	dC	-۱/۲۲۵۴	۰/۳۹۵۲

مأخذ: یافته های تحقیق

پس از تایید وجود رابطه بلند مدت میان متغیرهای مدل، نتایج رابطه بلندمدت در جدول(۲) نشان داده شده است.

جدول۲. نتایج تخمین بلندمدت

متغیر	ضرایب	خطای معیار
LEX	۰/۱۶۹۲۹	۰/۰۵۱۳۸۴
LT	-./۲۷۲۸	۰/۱۸۶۶۳
LGDP	۰/۶۷۰۵۱	۰/۱۰۸۵۸
LB	-۰/۳۱۸۱۵	۰/۱۳۵۱۷
LC	-۰/۳۷۲۶۰	۰/۰۴۵۸۰۸

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتایج این برآورد نشان می دهد که، اثر صادرات بر اشتغال۱۶درصد بوده و رابطه مستقیم و معنی داری با اشتغال دارد و در بلندمدت، تأثیر مالیات مستقیم بر اشتغال منفی و معنی‌دار بوده و به عبارت دیگر، با افزایش مالیات مستقیم در بخشهای اقتصادی در بلند مدت، بنگاه‌ها باید بخش زیادی از درآمد خود را صرف پرداخت مالیات نمایند و لذا با این کار، درآمد کل در اقتصاد کاهش یافته و بنگاه‌های اقتصادی، توانایی پرداخت دستمزد به نیروی کار را نداشته و تقاضای خود را برای

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]

نیروی کار کاهش داده و این کاهش تقاضا در بخش کشاورزی نیز اتفاق افتاده و باعث می شود که در بخش کشاورزی اشتغال کاهش یابد و به عبارت دیگر، اشتغال در بخش کشاورزی با افزایش مالیات مستقیم در سایر بخشها، کاهش می‌یابد.

تولید ناخالص داخلی با بیشترین تأثیر(۶۷٪) در سطح ۵ درصد، رابطه معنی دار و مثبتی با اشتغال دارد. نرخ بهره نیز رابطه معکوس و معنی داری با اشتغال دارد؛ به عبارت دیگر، با افزایش نرخ بهره، سرمایه گذاری کاهش یافته و تقاضا برای نیروی کار کم شده و اشتغال نیز کاهش می یابد.

برای ادامه بررسی نتایج، به منظور تعیین اینکه چند درصد از عدم تعادل‌های کوتاه مدت در صادرات و مالیات به سمت بلندمدت تعدیل می شود، از مدل ECM استفاده شد. ضریب ECM بیان می‌کند که چند درصد از عدم تعادل کوتاه مدت اشتغال، جهت رسیدن به تعادل بلند مدت، تعدیل می‌شود.

نتایج حاصل از تخمین مدل تصحیح خطا در جدول (۳) آورده شده است:

جدول ۳. نتایج حاصل از تخمین کوتاه مدت

تعریف متغیرها	ضرایب	خطای معیار
dLE_1	۱/۱۵۵۲	۰/۴۱۴۹۶
dLE_2	۰/۳۲۳۴	۰/۱۵۲۰۲
$dLEX$	۰/۶۶۷۸	۰/۲۴۷۹۹
$dLEX_1$	۰/۸۳۴	۰/۳۱۵۴۸
$dLEX_2$	۰/۸۴۴۷	۰/۳۳۲۴۲
dLT	-۱/۷۷۱۰	۰/۷۷۹۹۱
dLT_1	-۴/۴۲۲۷	۱/۹۵۸۸
dLT_2	-۱/۸۶۶۱	۰/۶۸۶۴
$dLGDP$	۱۲/۹۳	۳/۸۶۶
$dLGDP_1$	۱۰/۳۶۷	۴/۳۴۴۱
$dLGDP_2$	۲/۷۰۹۲	۲/۰۶۰۶
dLB	-./۳۶۷۵	۰/۲۷۶۷۲
dLC	-۱/۲۶۲۱	۰/۳۹۵۲
$ECM(-1)$	-۰/۴۱۷۲	۰/۱۱۷۷۹

مأخذ : یافته‌های تحقیق

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]

ضریب تصحیح خطا در کوتاه مدت، ۰/۴۱به دست آمده است و به عبارت دیگر، در هردوره۴۱درصد از عدم تعادل در اشتغال تعدیل شده و به سمت روند بلندمدت خود نزدیک می شود. تولید ناخالص داخلی بخش کشاورزی بیشترین تأثیر را بر اشتغال داشته؛ به طوری که با افزایش تولید ناخالص داخلی، اشتغال هم افزایش می یابد. صادرات نیز رابطه معنی دار و مثبت با اشتغال دارد، چرا که هر چه صادرات در بخش کشاورزی افزایش یابد، درآمدهای این بخش نیز افزایش یافته، و فرصت های اشتغال در این بخش نیز افزایش می‌یابد.

مالیات مستقیم رابطه معکوسی با اشتغال دارد و این مسأله بدین معناست که افزایش مالیات مستقیم فرصت‌های شغلی در بخش کشاورزی را کاهش می‌دهد. یکی از دلایل آن را نیز می توان کاهش درآمد صنایع مرتبط با بخش کشاورزی دانست. بنابراین دولت برای افزایش اشتغال در بخش کشاورزی، می تواند از طریق درآمد های به‌دست آمده از نفت، به حمایت کسانی که به دنبال کار و انتشار اطلاعات و نیز ایجاد سرمایه گذاری های زیر بنایی و حمایت سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، موجبات افزایش اشتغال در این بخش را فراهم آورد.

از آنجایی که صادرات اثر مثبت بر اشتغال دارد، از این رو، با افزایش تولید، دولت نه تنها باعث افزایش اشتغال شده بلکه می تواند صادرات دربخش کشاورزی را افزایش دهد. بهبود بخشیدن به نظام بازاریابی و قیمت‌ها جهت محصولات تولید شده در این بخش و افزایش بهره‌وری و بهره برداری بهینه از منابع و عوامل تولید و تبدیل نظام کشاورزی سنتی و معیشتی به کشاورزی نوین و سودآور، می‌تواند گامی مفید جهت دستیابی به آرمان‌های مورد نظر که همانا افزایش صادرات واشتغال در بخش کشاورزی است، باشد.

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]

منابع و مآخذ

برادران شرکا، ح. صفرص. س. (۱۳۷۷) بررسی اثرات صادرات بررشد بخشهای اقتصادی ایران؛ پژوهشهای بازرگانی ، موسسه مطالعات وپژوهشهای بازرگانی، شماره۶.

تشکینی، ا. (۱۳۸۴) اقتصادسنجی کاربردی به کمکMicrofit؛ موسسه فرهنگی هنری دیباگران، تهران.

تقی پور، ا. وعلیخان قمی، ر. (۱۳۷۸) مجله برنامه و بودجه، شماره ۴۱-۴۰.

جعفری صمیمی، ا. (۱۳۸۰) اثرمالیات بررشد اقتصادی؛ پژوهشهای اقتصادی، پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس، سال اول، شماره ۲.

خلیلیان، ص. و فرهادی، ع. (۱۳۸۱) بررسی عوامل مؤثر بر صادرات بخش کشاورزی ایران؛ فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۳۹.

خیلیان،ص. (۱۳۸۲). نقش سرمایه گذاری بر اشتغال بخش کشاورزی؛ فصلنامه اقتصاد و توسعه کشاورزی، شماره ۴۱ و ۴۲.

زاینده رودی، م. (۱۳۸۰) بررسی تأثیر مالیات(درآمدودستمزد) روی عرضه نیروی کار؛ فصلنامه پژوهشی اقتصادی ایران، مرکز تحقیقات اقتصاد ایران، دانشگاه علامه طباطبایی، شماره۸.

شفعیی، ا.، برومند، ش. و تشکینی، ا. (۱۳۸۱) آزمون تأثیرگذاری سیاست مالی بر رشد اقتصادی؛ مجله پژوهشهای اقتصادی، شماره۸۱.

عظیمی، ر. (۱۳۷۹). بررسی اثرهای صادرات غیرنفتی بررشد اقتصادی ایران؛ مجله برنامه و بودجه، شماره۵۶-۵۷.

فرجادی، غ. (۱۳۷۸) نیروی انسانی، بازار کار واشتغال؛ جلد سوم، تهران: موسسه عالی پژوهش دربرنامه‌ریزی و توسعه.

میر،جرالد (۱۳۷۸) مباحث اساسی اقتصاد وتوسعه؛ ترجمه غلامرضا آزاد؛ نشر نی، چاپ اول.

نوفرستی، م. (۱۳۷۸) ریشه واحد و همجمعی در اقتصادسنجی؛ موسسه خدمات فرهنگی رسا، چاپ اول.

Fatas, A., Mihov, I .(2000) The effect of fiscal policy on consumption and employment: theory and evidence; The European Summer Symposium on International Macroeconomics, Tarragona.

Fisher, D. Mjonoas, M.E.B.(1998) Understanding Effects of a shock to Government; Working papers.

Greenaway, D. Hine, R and Wright, p.(2000) An Empirical Assessment of the Impactof Trade on Employment in the United Kingdom; CENTRE FOR RESEARCH ON GLOBALISATION AND LABOUR MARKETS, GLM. Research Paper 98.

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]

Pesaran, M.H. and B. Pesaran (1997) Working with Microfit 4.0: An introduction to econometrics; Oxford University Press, Oxford.

Pesaran, M.H. and Y.Shin, (1998) AN autoregressive distributed lag modeling approach to cointegration analysis; in (Ed) S.storm, The Econometrics and economic theory in the 20 century, Chapter II, Cambridge University Press, Cambridge.

Tancioni,M and Simonetti,R.(2000) A Macroeconometric Model for the Analysis of the Impact of Technological Change and Trade on Employment; MK7 6AA, UK.

Yuan, M; Wenly, L .(2000) Dynamic employment and hours effect of government spending shocks; Journal of Economic Dynamic & Control, 24: 1233-1263.

[Downloaded from ecor.modares.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.17356768.1388.9.3.6.4]